

Π m
952

SERENISSIMI PRINCIPIS & DOMINI,
DOMINI
CAROLI,

WIRTEMBERGIAE & TECCIAE DUCIS, COMITIS
MONTISPELIGARDI, DYNASTAE HEIDENHEMII, JUSTIN-
GAE, rel. AUREI VELLERIS EQUITIS, CIRCULI SUEUICI
GENERALIS CAMPI MARECHALLI, rel. rel.

DOMINI NOSTRI ATQUE NUTRICII
LONGE CLEMENTISSIMI,
NATALEM XXIX.

DUCALI etiam GYMNASIO

ANNUA ORATIONE

die profesto X. Februarii h. l. q. c. pie concelebrandum, ex hac tabula indicit,
OMNESQUE BONARUM LITTERARUM

MAECENATES, FAUTORES, AMICOS,
VT IN HUIVS NOSTRAE PIETATIS PARTES VENIRE VELINT,

ea qua decet animi submissione, obseruantia, humanitate togae

M. JOHANN. CHRISTIAN. VOLZ.

Massem. & Histor. Prof. P. O. Serenissimo Duci ab Antiquitatibus, & Reg. Societ.
Elegant. Litterarum Goettingensis Memb. Honor.

BIBLIOTHECA
DIONICAVIANA

DEos vocari reges atque Dominos ab ipso DEO, supremo regum omnipni ac Dominorum rege S. Scriptura nouimus magistra, quos sc. sua singulariter imagine insignes, sui que in homines imperii quodammodo voluit esse vicarios. Quod, qua ratione sit intelligendum, Christianis vtique, satis id edoctis, superuacaneum esset edisserere. Non vero substat intra ejusmodi cancellos superstitiosa gentium a vero Deo, alieniorum adulatione. Viuos istis, aequae ac mortuorum, reges & imperantes suos, eorum quos Deos opinabantur, numero inferre mos erat, eosque pari omnino cum Diis suis habere culta. Plurima hujus rei existant monumenta, in quibus etiam habendus rarissimus Theauri Numismatici Wirtembergici aureus numus, quem propius, ex quo singulari SER. DUCIS clementia gazae splendidissimae custodia mea nuper commissa est fidei, datum fuit examinare. De quo pauca hoc loco praefari, non refragante instituto praesente, nobis concedetur. Ex his est magnitudine numus, quos aureos vocare solent denarios. Aduersa parte C. Julii Caesaris exhibetur Caput laureatum, cum epigrapha DIUUS JULIUS. In auerso vero latere: victoria alata gradiens, dextram ori admodumens, bullam, in qua vs plurimum principis effigies signata, osculari videtur, sinistra caduceum tenet; pro pedibus serpens. Inscriptio: IMPERATOR. CAESAR. TRAIANUS. AVGustus. GERmanicus. DACIcus. Pater. Patriae. RESTituit.

Raritas, hujus numi a diuersis celebratur. Duo sufficientes testes. In splendido scriptorum Historiae Rom. Latinorum corpore, III. Tomis in fol. Heidelbergae edito, & notis numisque adjectis, ab Ill. Dn. de Klettenberg illustrato, meisque vibus a singulari fauore concessio, sequentia lego: quanti memoriam D. Julii aestimauerit Imp. Caes. Trajanus &c. patet ex numis, in ejus laudem restituit. Duos habes Tab. XI. KARISIMOS. Primo Venerem victricem referente, cujus nomine tanquam tessera, in praetio Pharsalico Caesar vsus fuerat; altero VICTORIAM PERPETUAM CAESARIS COMITEM. &c. Tom. III. ad Suetonii Julium. Vir vero Cl. Siegb. Haverkamp, in Theauro Morelliano, s. Fam. R. Numism. O. Amstelod. A. 1734. in fol. edito, p. 204. de his numis sequi, in modum pronunciauit: notum est denarios, qui typum aliquem insigniorem praeserebant, restitutos a Trajano Imperatore fuisse. Sunt vero NUMI OMNES, HOC MODO RESTITUTI, RARIORIBUS annumerandi. Nolite certe, in Patini familiis, in aureis numis Illustrif. D. de Croy, in Haymii Theauro Britannico, in Jac. de Wilde selectis numis: nec in diuite Theopoli Muleo, quos euolui libros, non occurrir. Mentionem

De numo Julii Caesaris.

tionem modo faciunt ejus Cel. *Vaillant* in famil. Rom. & Illustriff. Comes *Mediobarbus* in Numism. Imp. Roman. præter binos supra jam allegatos testes. Primum igitur erit de aduersa numi parte agendum. Facies *Julii*, conuenit cum iconibus ejusdem aliis in numis obuiis, licet cum *Oisello* plerisque Autoribus hac ratione *Suetonii* descriptio videatur confutari, qui ore fuisse pleniorē *Cæsarem* tradit, quem tamen macilentum exhibent imagines in numis expressæ. Sed qui plura de his desiderat, vid. *Recherches curieuses, D'antiquit. Diss. XXIV. Suetonium* tamen cum numis in concordiam, præceutibus Cell. *Grutero* & *Burmanno*, reducere tentat V. Doctiff. I. A. *Ernesti*. in notis ad *Suetonium*, sua opera adcuratissime editum. p. 38. Laureatus adparet *Cæsar*, vti & alii R. Imperatores. Sed hoc fingulare notatum fuit in *Cæsare*, ipsum caluiti deformitatem inquisissime tulisse, (quam sc. sæpe obtræctorum iocis obnoxiam fuerat expertus,) ideoque & deficientem capillum reuocare a vertice assueffe, & ex omnibus, decretis sibi a Senatu populoque, honoribus, non aliud, aut recepisse, aut vsurpasse libentius, quam jus laureæ perpetuo gestandæ; verba sunt *Suetonii* jam citati. *Diuis* adpellatur *Julius*, in numo hoc, *Cæsar*, quem post mortem in deorum numerum esse relatum, quam plurimis, ex omni genere, constat monumentorum testimoniis. Neque mortuo demum, sed & viuo ipsi, *Suetonio* teste, solenni S. C. ampliora humano fastigio, immo omnia diuina atque humana fuerunt decreta. Apotheosis vero, s. consecratio, eminenti dicta sensu, mortem eius demum secuta; non quidem, vt nonnullis videbatur, *Augusto* auctore: sed, antequam rerum ille potiretur, insilligante præsertim M. *Antonio* Triumuiro, solennia consecrationis a S. P. Q. R. decreta. Memoriam huius rei non modo scriptores historiae Romanæ, sed marmora etiam conseruant, & numi quam plurimi. Longum foret omnia referre auctorum testimonia; pauca excerptam, vice omnium exhibenda, *Suetonius*, aliquoties citatus, non diuinum modo adpellat *Julium* in principio libelli; sed & omnia, quæ ipsi decreta erant diuina, enarrat. Diuinam ipse sibi arrogabat originem, quam in laudatione amitæ *Juliae*, Romæ habita, *Suetonio*, referente, ita exposuit: *Amitæ meæ Juliae, maternum genus ab regibus ortum, paternum cum diis immortalibus conjunctum est. Nam ab Anco Martio sunt Marci reges, quo nomine fuit mater: a Venere Julii, cujus gentis est familia nostra. Est ergo in genere & sanctitas regum, qui plurimum inter homines pollent, & ceremonia deorum, quorum ipsi in potestate sunt reges.* Quæ a Poëtis etiam adoptata opinio, non vno eorundem essetur loco. Immortalis gloriæ *Virgilius*, *Ancid. L. I.* deprecantem filii *Aeneæ* apud *Jouem* fata, inducit *Venerem*:
Nos tua progenies, cali quibus annuis arcem &c.

Cui assentit proluxa responsione *Jupiter*, & fata & diuinitatem etiam confirmat, de *Julio* vero inprimis addit:

*Nasceetur pulcra Troianus origine Cæsar,
 Imperium oceano, famam qui terminet astris
 Julius, a magno demissum nomen Julio.
 Hunc tu olim caelo spoliis orientis onustum
 Accipies secura: vocabitur hic quoque votis.*

Quod S. P. Q. R. jam factitarat, idem postea confirmauit *Augustus*. Hinc ad *Venerem* *Jupiter*, apud *Ouid. Metam. L. XV.*

*Vt Deus accedat celo, templisque colatur
 Tu facies, natusque tuus, qui nominis haeres,
 Impositum feret vnus onus, caesique parentis
 Nos in bella suos fortissimus vltor habebit.*

Vnde & ipse *Augustus*, adoptiuus *Cæsaris* filius, & ejusdem adoptiuus, tum in numis, tum in marmoribus, *Diui filii*, *Diui nepotes*, appellatur. Testis celeberrimus ille *Secundinus* arcus, in quo: IMP. CAES. AUGUSTO. DIVI FILIO. Quem vid. ap. Ill. *Scip. Massæi*, in Museo *Veronensi*, p. 233. vbi & duo marmora ex *Herculani* ruderibus eruta, p. 350. afferuntur, quibus inscriptum: DIVO. JULIO. AUGUSTALE. Numorum vero, hanc *Julii* diuinitatem loquentium, ingens est copia, a *Viris Cell. Patino, Vaillantio, Morello, Mediobarbo* aliisque collecta, quos recensere nimis foret prolixum. Referunt vero illi, vel nomen: *Diuis*, & *Diuis Julius*: vel *Augustum Diui filium* vel alia diuinitatis huius testimonia. Graeci vero nomine *Θω*, insignes comparant. Sunt & in quibus Apotheosios apud Romanos signum, capiti adpolita *Stella*, ad quos referri potest, *Silii Italici* locus, L. XIII.

----- Ille Deum gens
 Stelligerum attollens apicem, Troianus Julio
 Cæsar auo. -----

De *stella* tamen, quæ sola etiam major non nunquam, in auersa numorum parte adparet atque crinita, qualem ap. auctores expressam videas passim, & in numis etiam *Duc. numophylacii* occurrit, obseruat *Argentinae* decus *Cel. I. D. Schoepflinus*, in doctrinæ plenissima de Apotheosi Impm. dissertatione, illam non vulgatum diuinitatis acceptæ signum, sed inprimis cometæ monumentum habendum, quem per septem dies, quibus in honorem *Cæsaris* ab *Augusto* ludi dabantur, visum & diuinitatis acceptæ argumentum habitum fuisse, referunt auctores. Non vero in numis solum, sed & in gemmis simile apotheosios spectamus signum. In *Jaspide*, n. 178. *Musei I. de Wilde*, & *Sarda*, n. 110. *Gazophylacii Ebermayeriani*, caput *Julii* obseruatur, cum *stella* capiti præfixa. Illustre monumentum est quoque, quam *Cel. Begerus*, e Museo *Brandenburgico* produxit, & Doct. *Schoepflin. l. c.* pariter exhibuit, gemma. In illa sc. *Julius* globo insidens stellato, laurea redimitus, sinistra similem tenens coronam, dextra vero scipionem, scalptus cernitur.

nitur. Arae etiam, fana, templa nouo deo decernebantur, sacrificia offerebantur, flamines ordinabantur, quorum omnium conseruatam numis speculare licet memoriam. Memorabile sane sacrificium est, crudele illud & famae Augusti omnino exitiale, quod Perusia capta, Idibus Marti, quibus *Julius* erat interfectus, manibus eius obrulit *Octavianus*, de quo *Saetonius* c. 15. *Of.* Scribunt quidam, trecentos ex deditiis electos *uirisque ordinis ad aram diuo Julio exstructam, Idibus Mart. hostiarum more maciatis*. In ipso foro Romano, loco quo combustus erat *Julius*, ara posita, columnae forma, quam apud Iurandum fieri solitum, memorante nouimus *Tranquillo*; de qua *Dio Cassius* etiam Senatum decreuisse refert, L. 44. *τὴν αὐτῆς τοῦτον ἐποιήσατο*. Cujus, nouo huic Deo sacratum templi, numismata seruarunt memoriam, postquam illud ipsum, pauca si excipias rudera, temporis & fatorem Romae saecutie, dudum suis sepulchrum latet ruinis. Meretur heic eo sine nominari numus, in Museo *Theopoli*, p. 51. descriptus, cuius aduersa pars habet: *Imp. Caesar. Diui. F. III. Vir. iter. R. P. C.* circa caput Augusti; pars auersa vero inscri. *Diuo Julio*. Desuper atrum, & ad latus dextrum ara ignita, verbis circumscriptis in numo, *Col. iter. & ter. desig.* Hoc vno sc. in numo pleraque hujus simul adparent diuinitatis signa. Refertur potest sine dubio hic numus ad id, quod *Dio* etiam prodidit memoriae, *Julii* Statuum in Pantheo, ab *Agrippa* exstructo, cuius aduersa, fuisse collocatam. De templo Caesari sacratum inprimis conferri meretur splend. opus *Bernh. de Montfaucon*, cui tit. fecit. *Antiquitas explanatione & schematibus illustrata*, vbi T. II. P. I. L. II. C. 17. §. 11. in eo est *Vir* eruditissimus, vt opinionem suam, quam antea in diario Italico propulerat, tecoat, situm sc. fuisse *Caesaris templum* in foro, iuxta templum *concordiae*, cuius rudera in decliui Capitolii hodieum spectanda, & tres illas columnas in foro (*vel campo vaccino*) superstitas, reliquias esse porticus templi *Juliani*, quod & argumentis magnum habentibus pondus confirmat. Habuit & sacerdotes putatius hic deus. In *Lupercis Julii M. Antonium* refert *Plutarchus*; in flaminibus vero *D. Julii* eundem nominat *Antonium Giceronem*, qui eidem hoc exprobrat in oratione *Philippicarum* secunda. Inscriptio etiam ab *Onoph. Panuinio* excitata, *M. Publicium Calpurnianum*, & *L. Acutium, Diui Julii* flamines appellat. Sed haec de apotheosi *Caesaris* sufficiant, ne illis, quae de auersa parte numi commemoranda restant, praeccludamus locum.

Typi explicationem, qualis a *Vaillantio*, aliisque post ipsam, tradi solet supra retulimus. Peruulgatum vero est, victorias Imperatorum, terra marique partas, frequenter & sollicitae a Romanis suis etiam celebratas fuisse numis. Numismata cum inscriptione e. g. *Victoria Augusti, Armenia deuicta, de Germanis, de Iudaeis, Parthia capta* &c. &c. id magno utique consensu loquuntur. Possunt his addi multiplex victoriae figura & habitus in iisdem, variaque ipsi adiecta, rem vterius declarantia signa, quae omnia prolixae & mirabili cum eruditione tractata legas in *Illust. Ezech. Spanhemii* Diss. de vfu & praesentia numism. T. II. p. 634. sq. Edit. in sol. Quae victoriae, cum in hoc, tum in aliis bene multis numis, adiectae sunt aiae, non deam modo, qualis illa colebatur Romae, notare mihi videntur, sed & ad illam potissimum ejus pertinere indolem, qua & consilii & conflictus celeritate solet obtineri. Quod quidem in *Caesaris* quam maxime conuenire victorias, est abunde notum, qui fluminis instar praecipiti cursu labentis, non Recip. modo R. hostes, sed ipsam maxime Reipublicae potentiam, totius orbis antea vetricem, breui spatio fregit & soli sibi subiecit. Cujus etiam illud, praefertim de bello aduersus *Bosphori regem Pharnacem*, circumfertur: *veni, vidi, vici*; & a quo, vti Antiquariis est notissimum, adulterinos nonnullos in *Caesarem* effingendi numos, a quibusdam arrepta est occasio.

Caduceus, quem manu tenet fortuna, *Mercurii* alias & pacis causa legatorum insigne, quod quidem Antiquarii communi stabiliunt consensu, partam tandem Romae victoriis *J. Caesaris* pacem, ex mente *Augusti*, statuimus designare. Variis ceterum pat. etiam symbolis in *Caesarum* numis cernitur indigitata, de quibus adcurate pro more differuit *Ill. Spanhemius* l. c. p. 641. vbi praefertim insignem profert *TITI* numum, in quo itans muliebris habitu pax cernitur, quae dextra spicas, sinistra caduceum praefert, cum nomine adscripto *EIPHNH*, quam pacis iconem illud illustrat *Tibullus*.

At nobis pax alma veni, spicamque teneto.

Serpentem quod attinet, quem versus caduceum protendit victoria, notum est, diuini quid inesse huic animantium generi credidisse Aegyptios, quorum ad reliquas etiam gentes manauit opinio, quod idem *Vir Illustis* exponit, T. I. p. 221. sqq. Quapropter tutelarium etiam deorum symbolum fuerunt serpentes & passim religioso cultu apud gentes habiti, vt *Cel. Haeverkamp* in descr. Musci Ser. Suecor. reginae *CHRISTINAE* p. 264. afferuerat. Imperii vero etiam apud Aegyptios praefertim symbolum fuisse serpentes docet *Cel. F. J. Bayer*, in *Gazophyl.* Ebermayer. P. I. p. 17. n. 3. quod & omnino in partum sibi a *Caesare* Romani orbis imperium optime potest conuenire. Neque absurdum erit vtramque coniungere interpretationem, & serpentis figuram ad Apotheosin *Julii*, de qua supra, suo modo etiam referre. Forte *Augustus* Genium sibi & tutelarem deum indicare simul voluit *Julium*, qui quidem singulari omnino diuum hunc patrem suum profectus est cultu. *Cel.* certe *Montfaucon* l. c. T. I. hoc fatis videtur confirmare: *Genii, ait, aliquando serpentum forma depicti sunt; infra certe (Tab. CCL.) serpentem videbimus in veteri monumento, cuius inscriptio GENIO AUGUSTORUM.* Aulus sum eo magis hanc, de serpentis in numo icone, subiicere coniecturam, cum nullam eiusdem interpretationem apud eos, qui de isto egerunt offenderim autores. Bullam denique praetendere, dicitur a *Vaillantio*, fortuna manu dextra & ori admoerere, quasi eandem, vt principis imagine insignitam, deosculatura, De hac viri doctissimi sententia monenda

FK 11m 952

nenda superflua nonnulla. Primo quidem de hoc, bullas imagine principis signandi more, non adeo constat: nihil certe de isto refert, qui prolixè hanc materiam tractat Cel. B. de *Montfaucon* l. c. T. III. Ex *Macrobi* vero *Satur.* L. I. c. 6. docet, triumphum gestamen fuisse primo aureas ejusmodi bullas, & insignis magnitudinis bullam triumphalem, e thesauro *Chigiano* profert ibidem *Cel. Montfaucon*, cui *Casuli* nomen inscriptum, quamque ad *Q. Lusitani Casulum*, qui de Cimbris & Teutonibus cum *C. Mario* triumphauerat vir eruditissimus cenfet referendam. Egregie igitur haec facere videntur ad figuræ, in numo nostro, illustrationem. Sed & figuræ a *Cel. Vaillantii* datae & descriptioni contradicere doctiss. *Haverkampius*, in Thesauro Morelliano a se tandem in publicam lucem, post tot vanas eruditorum expectationes, feliciter edito. Afferet sc. is schema *Cel. Morellii* accuratissime delineatum, Tab. VIII. Lit. I. n. 4. quam similem figuram *CLAUDII* etiam numos, tum ibidem, tum in numis aureis *Cels. Ducis de CROY*, referre vidimus ipsi. Non alienum erit verba viri *Cel.* afferre integra, de hoc numo seq. modo differentis: *Caput Julii Caesaris laureatum, quod sine laurea Vaillantii caelator exhibuit, incuria illud factum fuisse adparet, ex ipsius Vaillantii inscriptione. Imp. Caes. Trajan. Aug. Ger. Dac. P. P. rest. Victoria pacifera gradiens, DEXTRA A VESTEM AD PECTUS AT TOLLIT, laeva demissa caducum alatum gestat, ad pedes progreditur serpens. Perperam Vaillantius de bulla cum principis imagine, quam sc. deofoletur victoria, disputat. T. I. p. 330. Fam. & in Num. Imp. p. 6. est enim lacinia vestis, quam ad pectus adollit victoria, uti passim Nemeses in Smyrnaeorum numis depingi solent, atque ipsa haec victoria pacifera depingi solet in numis praesertim Claudii, & deinde aliorum quoque Imperatorum. Claudium in primis nomino, cujus numi tales ex auro exhibentur in numis eiusdem T. II. Tab. IV. n. 13. ex argento Tab. V. n. 11. 12. unde suspicor, denarium hunc aureum, quem diu titulus docet post mortem Julii signatum fuisse, cusum fuisse jussu Claudii Imperatoris, qui genus suum ad Julium quoque referebat. Praeclarum illud monumentum intercidere noluit Trajanus, quare signatum jam antea (quod non aduertit Vaillantius) numum, & a Claudio, (ut nos opinamur) profectum, restitui curavit, qui intercidisset plane, nisi Traiano procurante restitutus superesset. Typus victoriae paciferae docet acquiri victoriam prudentia & felicitate, pacem vero reddi non posse, nisi excisis qui turbent quietem publicam.*

Licet delineationes alibi obviae *Vaillantianae* sententiae faueant, huic tamen *Cell. Morellii* & *Haverkampii* sententiae accedere nos iubet propior, ipsius numi in Thesauro *SER. DUCIS* examinati, conspectus, quo etiam & multis aliis argumentis didici, quantum aduratione, in examinandis & delineandis his veterum monumentis antiquarios doctiss. olim *Morellius* superauerit omnes. De tempore tñ, quo cusus fuerit hic numus, non conuincimur argumento *Cel. Haverkampii*; figura certe similis non in solis *Claudii*, sed aliis etiam occurrit numis; & nemo maiori cura diuinitatem *Caesari* partam diuulgauit, quam *Augustus*, quod abunde vel ex superioribus potest constare. Vnde ad hunc potius *Diu*, ut vocatur, *Julii Filium* referre malim, quam ad vllum ex *R. Imperatoribus* alium. Quid tandem *Nemesis dea*, in antiquiorum indiget numis, in *Cl. Patini* videas Imperatoribus p. 5. Et facile nos induci patimur, vt credamus, iustitiam simul victoriarum *Caesaris* & vindictae de hostibus sumtae, ab *Augusto* indicatam fuisse; qui sane si *Julium* vicissent, non minus suam defendi debere censuissent causam: ipse quidem *Caesar* post pharalicam aciem ita iudicabat, qui *Abiuro Pollione* teste, vt *Suetonius* refert c. 30. caesos prospiciens aduersarios dixerat: *hoc voluerunt; tantis rebus gestis C. Caesar condemnatus essem, nisi ab exercitu auxilium petissem.*

Quae de inscriptione partis auersae, superflua, paucissimis expediám. Memoriam *Caesaris* magni faciens numisma hoc, exemplo *Titi*, qui plura decessorum renouauerat, restitui curavit *optimus* Romanorum princeps *TRAIANUS*. De nominibus *Traiani, Caesaris, Augusti, Germanici, Dacici*, ob victorias de his populis reportatas, a Senatu concessis, nihil hoc loco dicam. Hoc tamen non prorsus erit praetereundum, *Dacici* nomine tempus eui, vel potius restituti hujus numi, propius determinari. Deuictò *Decebalò*, formidato illo Romanis hoste, *Dacorum rege* & ad incedum ex Senatus arbitrio pacem coacto, *Dione Cassio* teste hoc *Traiano* additum fuit nomen. Incidit autem illa victoria & pax in Consulatum *Traiani* IV. S. *Articulo* *Peto* ipsi Collega dato, qui annus secundum *Fastos Capitolinos* est A. V. C. 873. Sec. *Varronem*, 874, a Christo n. 101. Parthici cognomen, quod Armenia & Parthia capta ipsi fuerat indicium, hic nondum comparere: vnde persuasum mihi est, non multo post annum supra memoratum numisma, de quo loquimur, a *Traiano* fuisse restitutum. Vnum superest *Patris Patriae* cognomen, *Traiano* etiam attributum, & his quoque numis memoriae proditum. Nullum vtiq; principe, atque eo etiam, qui Senatus populiq; consensu *Optimus* erat adpellatus, dignius inueniri potest, quam hoc ipsum nomen: nomen nostram sane venerationem eo magis exponens, quo certius isto communem nostram felicitatem & fundari & augeri quam plurimis & euentissimis & dulcissimis didicimus experimentis, ex quo principem nobis concessit *Deus*, qui vere diuina indole, non ethnico illo sensu, sed qualem Duce scriptura & ratione intelligere debemus, praeditus, bene faciendo patris mavult quam Domini gloriam encomio. Hac inductus cogitatione, die hoc, quo de recurrente optimi principis natali gaudia & vota jungere communia nobis est animus, non magis congruum reperiri posse orationis credidi argumentum, quam hoc ipsum *PATRIS PATRIAE* nomen, *Ser. Ducis* quam maxime debitum. Ipsa & occasio sermonis & argumentum inuitant omnes, qui Principi, qui patriae, qui scholae etiam nostrae bene cupiunt, & vel imperito quoque oratori patientiam, veniam, fauorem spondere & animum, graui alioquin negotio vix patrem futurum. addere possunt. *Scripti Dom. V. p. Epiphan. A. 1756.*

ML

Pon Km 952, FK

vd18

ULB Halle 3
006 132 790

Q. F. F. Q. S.
SERENISSIMI PRINCIPIS & DOMINI,
DOMINI
CAROLI,

WIRTEMBERGIAE & TECCIAE DUCIS, COMITIS
MONTISPELIGARDI, DYNASTAE HEIDENHEMII, JUSTIN-
GAE, rel. AUREI VELLERIS EQUITIS, CIRCULI SUEVICI
GENERALIS CAMPI MARECHALLI, rel. rel.

DOMINI NOSTRI ATQUE NUTRICII
LONGE CLEMENTISSIMI,
NATALEM XXIX.

DUCALI etiam GYMNASIO

ANNUA ORATIONE

die profesto X. Februarii h. l. q. c. pie concelebrandum, ex hac tabula indicie,
OMNESQUE BONARUM LITTERARUM

MAECENATES, FAUTORES, AMICOS,
VT IN HUIJS NOSTRAE PIETATIS PARTES VENIRE VELINT,

ea qua decet animi submissione, obseruantia, humanitate rogat

M. JOHANN. CHRISTIAN. VOLZ,

Mathem. & Histor. Prof. P. O. Serenissimo Duci ab Antiquitatibus, & Reg. Societ.
Elegant. Litterarum Goertingensis Memb. Honor.

DEos vocari reges atque Dominos ab ipso DEO, supremo regum omnium ac Dominorum rege S. Scriptura nouimus magistra, quos sc. sua singulariter imagine insignes, suisque in homines imperii quodammodo voluit esse vicarios. Quod, qua ratione fit intelligendum, Christianis vtique, satis id edoctis, superuacaneum esset edisserere. Non vero subfuit intra eiusmodi cancellos superstitionis gentium a vero Deo, alieniorum adulatio. Viuos istis, aequae ac mortuos, reges & imperantes

suos, eorum quos Deos opinabantur, numero inferre mos erat, eosque pari omnino cum Diis suis habere culta. Plurima huius rei exstant monumenta, in quibus etiam habendus rarissimus Thefauro Numismatici Wirtembergici aureus numus, quem propterea, ex quo singulari SER. DUCIS clementia gazae splendidissimae custodia mea nuper commissa est fidei, datum fuit examinare. De quo pauca hoc loco praefari, non refragante instituto praesente, nobis concedetur. Ex iis est magnitudine numus, quos aureos vocare solent DIUUS JULIUS. In aurolo vero latere: victoria alata gradiens, dextram ori admo-nens, bullam, in qua vt plurimum principis effigies signata, seculari videtur, sinistra caduceum tenet; pro pedibus serpens. Inscriptio: IMPERATOR. CAESAR. TRAIANUS. AVGVSTVS. GERMANICVS. DACICVS. PATER. PATRIAE. RESTITVIT.

Raritas, huius numi a diuersis celebratur. Duo sufficientes testes. In splendido scriptorum Historiae Rom. Latinorum corpore, III. Tomis in fol. Heidelbergae edito, & notis numisque adiectis, ab Ill. Dn. de Klerenberg illustrato, meisque vltibus a singulari fauore concessio, sequentia lego: quanti memoriam D. Julii aestimauerit Imp. Caes. Trajanus &c. patet ex numis, in ejus laudem restituit. Duos habes Tab. XI. KARIS-SIMOS. Primo Venerem victricem referente, cujus nomine tanquam testera, in praefatio Pbarsaltico Caesar vsus fuerat; altero VICTORIAM PERPETVAM CAESARIS COMITEM. &c. Tom. III. ad Suetonii Julium. Vir vero Cl. Siegb. Haueerkamp, in Thefauro Morelliano, s. Fam. R. Numism. O. Amstelod. A. 1734. in fol. edito, p. 204. de his numis sequi, in modum pronunciauit: notum est denarios, qui ipsum aliquem infirmo-riorem praesentant, restitutos a Trajano Imperatore fuisse. Sunt vero NUMI OMNES, HOC MODO RESTITUTI, RARIORIBUS annuerandi. Noster certe, in Patini familia, in aureis numis Illustrat. D. de Groy, in Haymii Thefauro Britannico, in Jac. de Wilde selectis numism: nec in diuite Theopoli Muleo, quos euolui libros, non occurrit. Men-tionem

De numo Julii Caesaris.

